

ՄԵԻՐՆ ՏԷՅԻՐՄԵՆՆԵՐՆ

ԳԷՈՐԳ ԲԱՍՊՈՒՔՆԵԱՆԻ ՎԱՍՏԱԿԸ

Պոլսոյ «Արատ» հրատարակչութիւնը գնահատելի նախաձեռնութեամբ մը չորս հատորներու մէջ կ'ամփոփէ հանգուցեալ Բանասէր Գեորգ Բանայութեանի տարբեր տարիներուն թուրք գիտական մասնաւորն ու հանրագիտարաններուն մէջ տպագրուած ուսումնասիրութիւնները, յօդուածներն ու գիտական ակնարկները՝ «Պատմագրութիւն հայկական աղբիւրներուն յոյսին տակ» ընդհանուր խորագրով, խմբագրութեամբ Օսման Զեօքերի: Հրատարակչական մարմնի կողմէ տրուած ծանօթագրութեան համաձայն, քառահատոր այս հրատարակութիւնը կ'ընդգրկէ Բանայութեանի 1956 թուականէն սկսեալ 28 պարբերականներու ու գիրքերու մէջ հրատարակուած ուսումնասիրութիւններն ու 1950 թուականէն սկսեալ հանրագիտարաններուն մէջ տպագրուած 370 յօդուածները, ինչպէս նաեւ անտիպ երկու աշխատասիրութիւն:

Բանասէր (բառին հայերէս մէջ ընդունուած աւանդական իմաստով) Գեորգ Բանայութեան ծնած է 23 Փետրուար 1923 թուականին՝ Պոլսոյ մէջ, կեսարացի ծնողքէ: 1937 թ. աւարտած է Սկիւտարի Ներսէսեան-Երմոնեան նախակրթարանը ու ուսումը շարունակած՝ ֆրանսական Սէն Ժոզէֆ վարժարանին մէջ: Շրջան մը նկարչութեան հանդէպ հակում ցուցաբերած ըլլալով հանդերձ, այդ ասպարէզը նշանակալից հետք մը չէ թողուցած իր կենսագրութեան մէջ:

Գրական ու պատմական իր աշխատութիւնները ան սկսած է 1943 թուականին, «Նոր Լուր»ի մէջ հրատարակուած յօդուածով մը, ի մասին տքք. Գասպար Սխնապեանի, հետագային աշխատակցելով նաեւ հայրենի ու սփիւռքահայ, ինչպէս նաեւ քրքական բազմաթիւ պարբերական հրատարակութիւններու: 1967-էն մինչեւ իր մահը՝ 1996, զանազան պաշտօններ վարած է Պոլսոյ Պատրիարքարանին մէջ՝ գրադարանավար, դիւանապետ, պատրիարքի մշակոյթի գծով խորհրդական, «Շողակաթ» հանդէսի եւ Պատրիարքարանի տարեգրքերու խմբագիր: Բանայութեանի ուշագրաւ աշխատանքներէն մէկն է տապանագրերու ուսումնասիրութիւնը, որոնք ապագային, որպէս սկզբնաղբիւր, իրենց քանկագին տեղը գրաւած են իր յօդուածներուն մէջ. ան 1942-45 թթ. մշակած է Սկիւտարի /յանձնուած է պրոֆ. Պ. Մուրադեանի՝ ի տնօրինութիւն/ 1949 թ.: Էտիրնէ-

գաբուի, 1950-56 թթ.՝ Պալքըլիի հայկական գերեզմանոցներու շուրջ 2000 կարեւոր տապանագոյերը, ինչպէս նաեւ Պոլսոյ շուրջ 10 եկեղեցիներուն մէջ գրանցուած մկրտութեան ու մահուան արձանագրութիւնները: Կազմած է Օրթոդոքսի Ս. Աստուածածին ու Պալաթու Ս. Հրեշտակապետաց եկեղեցիներուն ձեռագրաց ցուցակները, հրատարակութեան պատրաստած՝ Տրդատ քեմյ. Ուղորդեանի «Պատմութիւն կիլիկեակեան գորդատանի» աշխատութիւնը (բոլորն ալ անտիպ): Իսկ առանձին հատորներով հրատարակած է «Յակոբ Նալեան պատրիարք (1706-1764). կեանքը, գործերը եւ աշակերտները» (Պոլիս, 1981 թ.) եւ «Յովհաննէս Պատրիարք Կոլոտ (1678-1741) եւ իր աշակերտները» (Պոլիս, 1984) մեմագրութիւնները եւ հրատարակութեան պատրաստած ու ծանօթագրած՝ Երեմիա Չէլէպի Զեօմիլրեանի «Պատմութիւն հրկիզման կոստանդնուպոլսոյ (1660 տարուայ)» գիրքը (Պոլիս, 1991 թ.):

ՀՍՏՈՐ Ա, «ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՍՏԱՆՊՈՒԼԻ ՄԱՍԻՆ»

Գէորդ Բամպուքեան Պոլսոյ նուիրուած կեանք մը ապրած է: Իր ուսումնասիրութիւններուն մեծ մասը, եթէ ոչ ամբողջութիւնը, նուիրուած է Պոլսոյ անյայտ մնացած սուկիւններուն՝ խաներուն, դպրոցներուն, եկեղեցիներուն, կայսերական երբեմնի մայրաքաղաքի հայ երեսիկներուն, տաղասացներուն, պատմագիրներուն, քաղաքը ողողած հեղեղներուն, զայն ածխացուցած հրդեհներուն, քար ու քանդ ըրած երկրաշարժներուն, համաճարակներուն, ձմեռներուն... Ան իր տրամադրութեան տակ ունէր Պոլսոյ Պատրիարքութեան մատենադարանն ու արխիւները եւ հիմնականին այդ թանկագին աղբիւրներու լոյսին տակ ալ պատմութեան թատերաբեմին ներկայացուց երբեմն հազուագիւտ, երբեմն անգտանելի տեղեկութիւններ, փաստեր, որոնք շատ անգամ, պարագաններու բերումով, դուրս կը մնային հայ թէ քուրք բազմաթիւ պատմաբաններու տեսադաշտէն:

Գէորգ Բամպուքեանի քառահատորի առաջին հատորը (320 էջ) կը բացուի խմբագիր Օսման Զեօքերի յառաջաբանով ու Բամպուքեանի ինքնակենսագրութեամբ: Անդ զետեղուած են նաեւ իր մասին եղած վկայութիւններ, ուսումնասիրութիւններ (հարկ է նշել որ բոլոր հատորներն ալ թրքերէնով են): «Վկայութիւն մը՝ օրհնութեամբ հանդերձ» վերնագրին տակ դրուած է Գարեգին Ա Հայրապետէ Բամպուքեանին ձօնուած 11 հոկտեմբեր 1997 թուակիր կոնդակը, իսկ Պոլսոյ Մեսրոպ Բ - Պատրիարք ստորագրած է «Իր հետ աշխատիլը առանձնայատկութիւն էր» ակնարկը: Յաջորդ էջերուն կը հանդիպինք Բամպուքեանի հասցէին թուրք պատմաբաններու ու խմբագիրներու կողմէ տրուած գնահատականներուն. այսպէս՝ «Պարոն Գէորգ անունով՝ քարոնկար մը» (Ֆահրի Սրալ), «Յուշեր պարոն Գէորգ Դպիր Բամպուքեանէ» (Թուրկուք Զուք), «Հայ “տէրփիշ” մը՝ Գէորգ Բամպուքեան» (Մապրի Զօզ): Շարքը կ'եզ-

րափակել Գրիգոր քենյ. Տամատեանի «Անձնական վկայութիւններ Բաթրօմեանի մասին» գրութիւնը:

Քանի որ թրքերէնը ներկայիս շատ հայագէտներու համար ընկալելի լեզու չէ, աւելորդ պիտի չըլլար գոնէ սոսկ մատենագիտական նշումներ ընելը՝ հատորներու բովանդակութեան մասին ընդհանուր տեղեկութիւն մը տալու առումով, մանաւանդ որ Բաթրօմեանի խիստ շահեկան ուսումնասիրութիւնները հետաքրքրեական են նաեւ արեւելագիտութեամբ ու առեասարակ հայագիտութեամբ զբաղող մասնագէտներուն համար:

Առաջին հատորին մէջ գետեղուած են հետեւեալ յօդուածները, բոլորն ալ Պոլսոյ պատմութիւնը լուսաբանող. «Պոլսոյ հայերը», «Հայերը՝ Պոլսոյ պատմագիր» (Անանու Պատմիչ, Աբրահամ վրդ. Անկիւրացի, Առաքել Բադիշեցի, Սիմեոն Լեհացի, Գրիգոր Կամախեցի, Առաքել Դաբիժեցի, Երեմիա Քէօմիւրճեան, Մաղաքիա Ճէվահիրճեան, Գրիգոր պտրք. Շոթայակիր, Գրիգոր պտրք. Պասմաճեան, Սարգիս Սարրաֆ-Յովհաննէս, Կոմիտաս Քէօմիւրճեան, Հ. Միքայէլ Չամճեան, Հ. Դուկաս Ինճիճիեան, Աւետիս Պէրպէրեան, Վարդան փաշա, Յարութիւն Սրմբեան, Հ. Սիմեոն Երեմեան, Վահրամ Թորգոմեան, Եղուարդ Ալեանաքեան, Յովնան Փալաքաշեան, Պիմէն Զարդարեան, Հ. Ղեւոնդ Տաշեան, Հրանդ Տէր Անդրեասեան, Յակոբ Անասեան), «ԺԸ դարու Պոլսոյ ժամանակագրութիւնը», «Ղալաթիոյ աշտարակը ըստ Ինճիճեանի», «Ինճիճեանի “Ամառանոց Բիզանդեան”-ն ու իր գրութիւնները Էմիր-կիւանի մասին», «Ինճիճեանի Վոսփարի մասին աշխատութիւնը», «Պոլսոյ նրկրաշարժները՝ Օսմանեան շրջանին», «Պոլսոյ 1766 թ. մեծ նրկրաշարժը՝ ըստ Սարգիս Սարրաֆ-Յովհաննէսեանի», «1893-ի ժամտախտի համաճարակը նւ 1894-ի մեծ նրկրաշարժը», «Երեմիա Չէլէպի Քէօմիւրճեանի աշխատութիւնը Պոլսոյ 1660-ի երդնէի մասին», «Ստեփանոս Պատրիարք Մնորնցին՝ Պոլսոյ 1660-ի երդնէին մասին», «Պոլսոյ մեծագոյն հեղեղը», «Հայկական աղբիւրները՝ Պոլսոյ սաստիկ ժմեռնւորն մասին», «Պոլսոյ խանները ԺԸ դարավերջին», «Մուլումանատաւոր» Ս. Գէորգ նկնդնցին ո՞ր թուականէն հայերուն կը պատկանի», «Աթոռանիստ Մայր նկնդնցին ո՞ր թուականէն հայերուն կը պատկանի», «Այա Մոֆիան նւ հայերը», «Նտիգուլէի Հայկական հիւանդանոցը», «Պաղլարապաշրի հայոց, գնրեզմանատուներ», «Պաղլորի հայոց գնրեզմանատուներ», «Հայերը Պագրոգիւղի մէջ», «Եշիլգիւղի հայերը», «Պէշիկթաշի հայերը», «Պէրօզի հայերը», «Պէյօղլուի հայերը», «Կէտիկփաշայի հայերը», «Հայ բարերարներու կողմէ շինուած փողոցային աղբիւրները՝ Պոլսոյ մէջ», «Պէրպէրեան վարժարան», «Պէգէզեան վարժարան», «Պէգճեան վարժարան», «Ճնմարան վարժարան», «Տայնեան վարժարան», «Կնդրոնական վարժարան», «Մարմարայի կղզիները»:

ՀԱՏՈՐ Բ, «ՀԱՅԱՍՏԱՆԹՐՔԵՐԷՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ»

Հայատառ թրքերեն (եւ ո՛չ միայն) գրականութեան մասին երբ քանի մը ուսումնասիրութիւններ կարդացինք՝ առաջին զգացումը, զոր ապրեցանք, զարմանքն էր: Օրինակ՝ թրքերեն առաջին վէպը գրուած է Յովսէփ Վարդանեանի (Վարդան փաշա) կողմէ հայատառ՝ «Ազատի հիքմայէտի»ն, որ հայերէն ալ թարգմանուած է Երեսանի մէջ: Կամ՝ 1849 թուականին, Պոլսոյ մէջ, առաջին անգամ ըլլալով Գասպար Թիւլսիւզ Սոլիերի «Ակտմայ բոշիկ»ը թարգմանած է թրքերէնի՝ հայատառ հրատարակութեամբ, նոյնպէս եւ Գրիգոր Չիլինկիրեան 1863-ին Հիւկոյի «Յշտաւաշները» թարգմանած ու հայատառով հրատարակած է Պոլսոյ մէջ: Օրինակները բազմաթիւ են: Ամենէն զարմանալին է այն, որ 1857-ին Պոլսոյ «Գայօր» տպարանէն կը հրատարակուի հայատառ քրտիքէն անետարան մը՝ «Ինճիլ խօտէ մը Իսա Մէսիէ Նըվրանտըն սը տէյթէ Մառթոն, Մարգօս, Լուգա, Ուհաննա»: Մասնագէտներու համաձայն այս մէկը Ս. Գիրքի քրտիքէնով առաջին թարգմանութիւնն է՝ նախատեսուած քրտախօս հայերուն համար:

Օտարալեզու հայատառ հեղինակային ու թարգմանական գրականութեան վերաբերեալ բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններ կատարուած են վերջին շրջանին (յիշելու համար քանի մը հատը նշենք Յասնիկ Ստեփանեանի «Հայատառ թրքերէն գրականութիւն» հատորը եւ հեղինակին այս նիւթին առնչուող բազմաթիւ յօդուածները, Հայկ Պէրպէրեանի, Ստեփան Կուրտիկեանի, Գառնիկ Ստեփանեանի, Թուրկուտ Քուրքի, Թալաթ Թէքինի հրապարակումները) եւ ահա Գեորգ Բամպուքեանի հատորն ալ կու գայ զանոնք ամբողջացնելու ու իր արժէքաւոր ներդրումը ունենալու այս կարուածէն ներս:

Բամպուքեանի Բ հատորին համար արժէքաւոր յառաջաբան մը գրած է Պոլսոյ երիտասարդ մտատրականներէն, «Արտա» հրատարակչատան աշխատակից Ռոպէր Բօփթաշ: Ան այս ուսումնասիրութեամբ կու տայ հայատառ թրքերէն ձեռագիր ու տպագիր գրականութեան սեղմ պատկերը՝ սկսեալ ԺԴ դարէն մինչեւ Ի դար: Հատորի առաջին էջերուն վրայ (էջ՝ XXIV-LVI) տպագրուած են հայատառ թրքերէն ձեռագիր ու տպագիր հատորներու տիտղոսաթերթերը՝ ծանօթագրութիւններով հանդերձ, «Օրինակներ հայատառ թրքերէն նրկներէն» վերնագրին տակ:

Գեորգ Բամպուքեանի պարբերականներու մէջ տպագրուած 29 յօդուածները ի մի բերուած են այս հատորին մէջ (288 էջ): «1826 թ, հօճափաշայի հրդեհին մասին ասք մը», «Էտիդնէի մնծ հրդեհին մասին ասք մը», «Տէտմ Զօրթուլ»ի առաջին մշակումը», «Հայատառ թրքերէն պատմական ասք մը», «Մուրատ Բ-ի շրջանէն հեքմաթ մը», «հօճա Նարսէտտիկի պատումներուն հայատառ թրքերէն առաջին հրատարակութիւնը», «Սփազը հայատառ թրքերէն պարբերականի մը համաձայն»,

«Հայատառ թրքերէն բառարաններ», «"Հայալ" նրզիծաթնորթի հայատառ թրքերէն հրատարակութիւնը», «"Մէժմուա-ի Ահագար"ի մասին», «Մէն-չըստորի հայնորուն պատկանող հայատառ թրքերէն հին փաստաթուղթ մը», «Մահմուտ Բ-ին ձօնուած հայատառ թրքերէն չորս նմբող»։ «Աշուղ Փէսէնտի եւ իր դիւանը», «Երեմիա Չէլէպի Քէօմիլորճմանի թրքերէն բանաստեղծութիւնները» եւ այլ ուսումնասիրութիւններու շնորհիւ մասնագետ, թէ հասարակ ընթերցողը կը ստանայ բազմաբնոյթ տեղեկութիւններ հայատառ թրքերէն գրականութեան պատմութեան մասին՝ մօտաւոր գաղափար մը կազմելով նաեւ հայ-թրքական գրական ու մշակութային առնչութիւններու վերաբերեալ։

ՀԱՏՈՐ Գ. «ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐ, ՏԵՂԵՐ, ՄԱՐԴԻԿ»

Երրորդ հատորին մէջ (392 էջ) ամփոփուած են Բամպուքճեանի ուսումնասիրութիւններն ու պատմական ակնարկները հայ ընտանիքներու, պատմաագետներու, քաղաքական-հասարակական գործիչներու, արուեստագէտներու ու ճարտարապետներու, գիտնականներու, ինչպէս նաեւ Երզնկա, Չմիւռնիա, Պուրսա, Ջէթրուն քաղաքներու ու աւաններու վերաբերեալ։ Բամպուքճեան, այս հատորի մէջ ամփոփուած աշխատանքներով, հայկական աղբիւրներուն լոյսին տակ կը քննէ նաեւ Սուլթան Մեհմետ Բ-ի, Քանուրի Սուլթան Սիւլէյմանի, Էնվեր փաշայի ու Աթաթիւրքի յարաբերութիւնները հայերուն հետ։

«Երեմիա Չէլէպի Քէօմիլորճման», «*Cosimo Comidas de Carbognano*» (Կօզմաս Կոմիստոս Քէօմիլորճման), «Քէօմիլորճման գերդաստանի տոհմածառը», «Տիպիկցի Նորատունկեան ընտանիքը եւ Գաթրիկէ Էֆէնտի Նորատունկեան», «Քարիւղի արքայ՝ Գալուստ Կիւլպէնկեան», «Մանաս ընտանիքը», «"Հիւլալ-ը Ահմար"ի (Կարմիր մահիկ) հիմնադիրը՝ տրթ. Տիգրան փաշա», «Կնսարացի Գարագօշեան ընտանիքը եւ յայտնի իրատաքան Սարգիս Էֆէնտի Գարագօշ», «Հայ թարգմանիչներու ընտանիք մը՝ Ճամճիօղլու», «Ընտաքան եւ լեզուաքան Արմենակ Պէտէվեան», «Տրթ. Միքայէլ Ռէստէն եւ Ինն լեզուններով բժշկական բառարանը», «Գէորգ Թերզիպաշեան եւ Ֆուգուլիի մասին իր նրկը», «Կնսարացի Զարդարեան ընտանիքը եւ Գէորգ Էֆէնտի Զարդարեան», «Հրանդ Տէր Անդրէասեան», «Դերասան Զօպանեանի ինքնակենսագրութիւնը», «"Լէպլէպիճի Հօրիօր"ի բնագրի հեղինակը՝ Թազուր Նալեան», «Մարտիրոս Մնակեան իր գրիչէն», «"Նուագ Օսմանեան" պարբերականի 10-նորդ թիւը», «Ամիրայութիւն», «Պալեան ընտանիքը», «Պալեան ընտանիքի տոհմածառը», «Տատեան ընտանիքը», «Տատեան ընտանիքի տոհմածառը», «Պէլլէրօղլու կամ Պէլլէրեան ընտանիքը», «Ճէգայիրլեան ընտանիք», «Զօպանեան ամիրաներու ընտանիքը», «Ազատեան ամիրաներու գերդաստանը», «Ազնաուր կամ Ազնաուրեան ընտանիքը», «Փիշմիշեան ընտանիքը», «Կնսարացի արքունի ճարտարա-

պնտ Յովհաննէս Ամիրա Մերվերման», «Արքունի ճարտարապետ Յակոբ Ղալֆա Ադրիանապոլսեցի», «Ճարտարապետ Մինանի մասին քանի մը բացատրություններ», «Նուր-ու Օսմանիյէ մզկիթի ճարտարապետը՝ Միմեռն Ղալֆա», «Ո՛վ է Սկիտարի Մելիմիէ մզկիթի ճարտարապետը», «Ո՛վ է Ջմիրտիյոյ ժամացոյցի աշտարակի ճարտարապետը», «Պալադ հայ ճարտարապետներն ու դալֆաները՝ ԺԸ դարուն», «Արքունի նկարիչ Ռափայէլ Եւ իր նրկները», «Ֆաթիհի Արքունի նկարիչը՝ Պէլլիսի», «Ֆաուստո Ծոնարոյի քանի մը անյայտ նկարները», «Մուլթան Ազիզի անյայտ մէկ նկարը», «Օսմանեան շրջանի ցուցահանդէսներուն մասնակից հայ նկարիչները», «1867-ի Փարիզի ցուցահանդէսին մասնակից Օսմանցի նկարիչները», «Լուսանկարչութիւնը Օսմանեան շրջանին», «Շրմմիա Չէլէպի Քէօմիորմեանի “Պատմութիւն յամաթօւ Դճ տարոյ Օսմանցոց թագաւորացն” նրկը», «Գ. Այվազովսքիի “Պատմութիւն Օսմանեան պետութեան” լը», «“Հատընտիր պատմութիւնը վարուց Օսմանեան թագաւորաց Եւ վէզիրաց”», «Ֆաթիհ Սուլթան Մեհմէթ՝ քիզանդացի պատմագրի մը գրիչն», «Ֆաթիհ Սուլթան Մեհմէթ՝ ըստ հայերէն ձեռագիր աղբիւրի մը», «Քանունի Սուլթան Միւլէյմանը մահէն փրկած հայ մը», «Հայոց քանակը Օսմանեան կայսրութեան մէջ» եւ այլ յօդուածներու կամ թարգմանութիւններու շնորհիւ ընթերցողը լայն պատկերացում մը կ'ունենայ հայերու Օսմանեան կայսրութեան մէջ ունեցած դերակատարութեան, ինչպէս նաեւ ԺԷ-Ի դարերու Թուրքիոյ հայկական կեանքի մասին:

ՀԱՏՈՐ Դ, «ՀԱՅԵՐԸ՝ ԻՐԵՆՑ ԿԵՆՍԱՎԱԳՐՈՒԹԵԱՄԸ»

Կը տեղեկանամք, թէ Դ հատորի (320 էջ) հրատարակութիւնը պիտի կայանայ Յունիս ամսուան ընթացքին, մինչ այդ սակայն »Արաւ« հրատարակութեան պատասխանատուները յայտարարած են հատորին բովանդակութեան մասին:

Գէորգ Բամպուքեան, ինչպէս ասուեց, իր ուսումնասիրութիւններու սկիզբը դրած է 1942 թուականին Սկիտարի գերեզմանատան տապանագրերու մշակման աշխատանքով, իր ուշադրութիւնը սեւեռած է հայ հռչակաւոր անհամներու կենսագրութեան: Ան, սոյն կենսագրականներու հրապարակմամբ աշխատակցած է «Ստանպուլ», «Թրքական նրաժշտութիւն», «Անա. Պրիտանիքա», «Թուրք լեզուն ու գրականութիւնը», «Ստանպուլը՝ նրէկ Եւ այսօր» հանրագիտարաններուն: «Հայերը՝ իրենց կենսագրութեամբ» հատորին մէջ ամփոփուած են յիշեալ հանրագիտարաններուն մէջ Գէորգ Բամպուքեանի ստորագրութեամբ հրատարակուած կենսագրական յօդուածները: Հեղինակի միւս ուսումնասիրութիւններէն քաղուած կենսագրական այլեւայլ տեղեկութիւններով, այս հատորը վերածուած է «Թուրքիոյ հայոց պատմութեան մէջ ո՛վ ո՛վ է» բնոյթով հանրագիտարանային աշխատանքի մը:

Մինչ հայ պատմաբանները կը շարունակեն քրքական պատմագրութիւնը հարստացնել հայկական աղբիւրներու յաւելումով, միւս կողմէ ուսումնասիրելով նաեւ քրքական աղբիւրներու մէջ հայերու մասին եղած տուեալները, քուրք պատմաբաններու ստուար մեծամասնութիւնը հայագիտութիւնը կը շարունակէ ընկալել հայկական հարցի սահմաններուն մէջ, այն ալ փաստերու զգալի սուլաւադումներով շատ անգամ:

Գէորգ Բամպուքճեանի աշխատանքները իրենց քննութիւն կարեւոր են ոչ միայն քուրքներուն, այլ նաեւ հայերուն համար: Հարկ կա՞յ նշելու, որ Բամպուքճեան ունի նաեւ քաղմաթիւ հայերէն աշխատանքներ՝ ցրտած պարբերական մամուլի էջերուն մէջ: Վստահ ենք, «Արաս» երատարակչատան ազնիւ խմբագիրները օր մը պիտի ձեռնարկեն նաեւ այդ կարեւոր աշխատանքին:

Բամպուքճեանի Պոլսոյ մէջ տպագրուած քառասուորիկն ծանօթութեան միտող այս ակնարկը եզրափակենք հայրենի մտատրական փրօֆ. Պիոն Զակոբեանի սաղեւրով. «Պարտք ունեմ խոստովանելու, որ նա (Գ. Բամպուքճեանը) Հայ Պոլսի, Հին Պոլսի խաշորագոյն պատմաբանն էր, խաշորագոյն գիտակ, եւ իր անձով ու վստտակով նոյպիսի պատուի է արժանի, ինչպէս Պոլսի միւս մեծ պատմաբանները՝ Ղ. Ինճիճեանը, Յ. Մրմրեանը, Վ. Թորգոմեանը, Յ. Սիրունին եւ վերջապէս բոլորից բազմաշխատող՝ անմոռանալի Թէոդիկը»:

SEVAN TEIRMENCHYAN

THE MERIT OF GEORG PAMBUKCHYAN

The Publishing house "Aras" in Istanbul has recently issued four volumes of published Turkish works off Armenologist-Turkologist G. Pambukchyan. This review presents the content of these volumes.